Doctor of Philosophy in Social Sciences Association
Ramkhamhaeng University

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำกับดูแลที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

THE STUDY OF THE FACTORS AFFECTING TO THE GOOD GOVERNANCE OF THE AUDIT COMMITTEE OF THE LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

จิระพร เนตรนุช[1]

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำกับดูแลที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ 1). เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ การตรวจสอบภายใน และภาวะผู้นำของคณะกรรมการตรวจสอบ ต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ การตรวจสอบภายใน และภาวะผู้นำของคณะกรรมการตรวจสอบ ต่อการสื่อสาร 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ การตรวจสอบภายใน ภาวะผู้นำของคณะกรรมการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ และการสื่อสารต่อการกำกับดูแลที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสมวิธีในรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพไปพร้อมกัน โดยใช้วิธีเชิงปริมาณเป็นหลัก สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อยืนยันความเหมาะสมของกรอบแนวความคิดที่ถูกนำมาใช้ศึกษากับคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณเป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประธานคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 389 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

ผลการวิจัย พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ค่าไค-สแคว์ (x^2) เท่ากับ 24.95 ที่องศาอิสระ *(df)* 18 ค่าความน่าจะเป็น *(p-value)* เท่ากับ 0.126 ค่าไค-สแคว์สัมพัทธ์ (x^2/df) เท่ากับ 1.386 ค่าดัชนีวัดระดับความ กลมกลืน *(GFI)* เท่ากับ 0.990 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ *(AGFI)* เท่ากับ 0.950 ค่าดัชนีวัดค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ *(RMSEA)* เท่ากับ 0.032

คำสำคัญ : คณะกรรมการตรวจสอบ บริษัทจดทะเบียน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

[1] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจักรพงษภูวนารถ

Abstract

In this dissertation "The Study of the Factors Affecting to the Good Governance of the Audit Committee of the Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand," aims: 1). to study the factors influencing the operation of the audit committee in the capability in the operation of the audit committee, the risk management and internal control, the independence of the audit committee, internal audit, and the leadership of the audit committee. 2). to study the factors influencing the auditing communication in the capability in the operation of the audit committee, the risk management and internal control, the independence of the audit committee, internal audit, and the leadership of the audit committee. 3). to study the factors influencing the good governance on the listed companies in the Stock Exchange of Thailand in the capability in the operation of the audit committee, the risk management and internal control, the independence of the audit committee, internal audit, the leadership of the audit committee, the operation of the audit committee, and the auditing communication.

This study is the mixed – methods research in the concurrent design of quantitative and qualitative methods. The qualitative method is used for in-depth interview to confirm the appropriateness of the conceptual framework in investigating the audit committee for the listed companies in the Stock Exchange of Thailand. The quantitative method, however, is mainly used. It is the empirical study by applying the questionnaires as the research instrument for collecting data from 389 chairmen of the audit committee for the listed companies in the Stock Exchange of Thailand. The statistical devices used for data analysis are Frequency Distribution, Percentage, Mean, Standard Deviation (SD), and Structural Equation Modeling Analysis (SEM Analysis).

Findings showed that the model was congruent with empirical data at a good level. Accordingly, chi square *(x^2)* was at 24.95; degrees of freedom *(df)* at 18; the probability value (p-value) at 0.126; *(x^2/df)* at 1.386; goodness of fit index *(GFI)* at 0.968; adjusted goodness of fit index *(AGFI)* at 0.950; and root mean square error of approximation *(RMSEA)* at 0.032.

Keywords : The Audit Committee, The Listed Companies, Stock Exchance of Thailand

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินธุรกิจนั้นย่อมต้องมีการดำเนินการและแนวปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยมีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีการบริหารที่ดีและการมีเงินทุนสนับสนุนได้อย่างต่อเนื่อง นั่นคือจะต้องมีความโปร่งใส มีการกำกับดูแลที่ดี ทั้งนี้เพื่อให้สารสนเทศทางการบัญชีและการบริหารจัดการเป็นไปอย่างถูกต้องและเชื่อถือได้อย่างแท้จริงซึ่งจะทำให้นักลงทุนทั้งในหรือต่างประเทศมีข้อมูลเพื่อนำไปใช้พิจารณาประกอบการตัดสินใจลงทุนในธุรกิจนั้นๆ การกำกับดูแลที่ดีนั้นหมายถึงวิธีปฏิบัติงานโดยผู้เป็นผู้แทนของผู้ถือหุ้นที่กำหนดขึ้นในการกำกับดูแลและตรวจตราในเรื่องความเสี่ยงและกระบวนการควบคุมของฝ่ายบริหาร (IIA , 2002) การกำกับดูแลที่ดีเป็นแนวคิดใหม่ที่เกิดขึ้นประมาณ ปี ค.ศ. 1990 - 1992 ตามข้อเรียกร้องของกลุ่มผู้ลงทุนเรียกว่า CALPERS (กองทุนบำนาญข้าราชการแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย) และมีการพัฒนาหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีโดย OECD (Organization for Economic Co – operation and Development) ในปี ค.ศ. 2004 (อุษณา ภัทรมนตรี, 2558) 6 หมวด คือ (1) ความมั่นใจเกี่ยวกับพื้นฐานสำหรับกรอบโครงสร้างการกำกับดูแลที่มีประสิทธิผล (2) สิทธิของผู้ถือหุ้นและหน้าที่สำคัญในการเป็นเจ้าของกิจการ (3) การได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคของผู้ถือหุ้น (4) บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย (5) การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส และ (6) ความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท

ภายหลังการเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจที่ขยายไปทั่วประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทย บริษัทชั้นนำมากมายในอเมริกาที่ประสบปัญหาจนต้องประกาศปิดกิจการเนื่องจากการขาดการกำกับดูแลที่ดี มีความบกพร่อง 5 ประการ คือ (1) ขาดการจัดแบ่งภาระหน้าที่เพื่อผลด้านการควบคุม (2) มอบอำนาจการจัดการให้กับคนเพียงคนเดียวมากเกินไป (3) ขาดการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ (4) การควบคุมตรวจตราไม่เพียงพอ และ (5) ขาดการบริหารการลงทุนเพื่อให้เกิดการกระจายความเสี่ยงอย่างเหมาะสม (ณฐพร พันธุ์อุดม, 2549)

การสร้างการกำกับดูแลที่ดีมีความจำเป็นและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในระยะยาว ดังนั้นหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทเป็นประเด็นที่สำคัญมากขึ้น ระบบหรือกระบวนการในการจัดการและควบคุมบริษัทได้เพิ่มความซับซ้อนอันเป็นผลมาจากการปฏิบัติตามบทบัญญัติกฎหมายและการรายงานที่ต้องทำเพิ่มขึ้น รวมทั้งในทางกฎหมายแม้ว่าคณะกรรมการบริษัทต้องรับผิดชอบในการจัดทำและเสนองบการเงิน อาจไม่มีเหตุผลที่จะคาดหวังว่ากรรมการบริษัททุกคนต้องมีหน้าที่คอยติดตามทำตนให้ทันสมัยอยู่เสมอถึงพัฒนาการต่างๆ เกี่ยวกับเกณฑ์รายงานทางการเงิน เพราะมีความยุ่งยากของประเด็นที่เกี่ยวข้องและมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วอยู่เสมอ (สังเวียน อินทรชัย, 2542; อมรรัตน์ ศรีวชิรานนท์, 2541) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบจึงเป็นกระบวนการหนึ่งของการกำกับดูแลที่ดีซึ่งเป็นคณะกรรมการชุดย่อยของคณะกรรมการบริษัทที่มีความเป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารทำให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจและเข้ามาช่วยคณะกรรมการบริษัทให้ปฏิบัติงานในประเด็นที่

อาจถูกมองข้ามรวมทั้งแบ่งเบาภาระหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัทให้มีเวลาไปปฏิบัติงานในหน้าที่อื่นให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2542)

จากสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นกับบริษัททั้งในและต่างประเทศ ทั้งที่หน่วยงานกำกับดูแลได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อทำหน้าที่สอบทานระบบงานต่างๆ ตามที่กล่าวมาแล้วเพื่อให้เกิดการกำกับดูแลที่ดีอันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการที่ดีขึ้น แต่หลายบริษัทยังมีปัญหาของความน่าเชื่อถือได้หรือความไม่ถูกต้องของสารสนเทศทางการบัญชีและการบริหารจัดการก่อให้เกิดความเสียหายต่อนักลงทุนและผู้ที่เกี่ยวข้องมากมายดังกล่าวโดยเฉพาะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยจึงต้องการทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำกับดูแลที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของสารสนเทศทางการบัญชีและการบริหารจัดการและเป็นที่ยอมรับของนักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ อันจะส่งผลให้ภาพลักษณ์ของประเทศและบรรยากาศของการลงทุนเป็นไปในทางที่ดียิ่งขึ้น ตลอดจนสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลระยะยาวแก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ การตรวจสอบภายใน และภาวะผู้นำของคณะกรรมการตรวจสอบต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ การตรวจสอบภายใน และภาวะผู้นำของคณะกรรมการตรวจสอบต่อการสื่อสาร

3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ การตรวจสอบภายใน ภาวะผู้นำของคณะกรรมการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ และการสื่อสารต่อการกำกับดูแลที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ การตรวจสอบภายใน ภาวะผู้นำของคณะกรรมการตรวจสอบ และตัวแปรตาม คือ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ คือ ด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินให้มีความถูกต้อง ด้านการดูแลระบบการควบคุมภายในให้มีความน่าเชื่อถือ ด้านการดูแลการปฏิบัติตามข้อกำหนดและ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การสื่อสารและการกำกับดูแลที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่ สิทธิของผู้ถือหุ้นและการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส และความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท

2. ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาเฉพาะคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามกลุ่มอุตสาหกรรม 8 กลุ่ม ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งหมดจนถึงปี 2555

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผลการวิจัยในปี พ.ศ. 2556

4. ขอบเขตด้านสถานที่ ศึกษาเฉพาะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ประโยชน์ด้านวิชาการ: การเพิ่มองค์ความรู้ ได้แก่ (1) อิทธิพลของปัจจัยที่ประกอบด้วยความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน การตรวจสอบภายใน ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ และภาวะผู้นำของคณะกรรมการตรวจสอบต่อการสื่อสาร และต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ (2) อิทธิพลของปัจจัยที่ประกอบด้วยความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน การตรวจสอบภายใน ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ ภาวะผู้นำของคณะกรรมการตรวจสอบต่อการกำกับดูแลที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีการสื่อสารและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวแปรคั่นกลาง

2. ประโยชน์ในทางปฏิบัติ: เป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารของบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อให้ความสำคัญและมุ่งเน้นปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การกำกับดูแลที่ดี: การกำกับดูแลที่ดีในภาคเอกชน (ชุติมา บัวนบุตร ,2549; ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2549) มีรากฐานบนหลักการ 3 ประการ คือ ความรับผิดชอบ ความโปร่งใส และ ความเสมอภาค โดยทฤษฎีตัวแทนของ Jensen and Meckling (1976) ใช้ศึกษาด้านการกำกับดูแลกิจการหรือความขัดแย้งของผลประโยชน์ โดยเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นได้ว่าจ้างผู้บริหารมืออาชีพเป็นตัวแทนในการบริหารควบคุมเพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้นแต่อาจกระทำการเพื่อประโยชน์ของตนมากกว่าประโยชน์ของบริษัท จึงนำมาประยุกต์ใช้หาแนวปฏิบัติที่ดีในการกำกับดูแลกิจการ เช่น การจัดโครงสร้างการกำหนดที่มาและขนาดของคณะกรรมการ การกำหนดกลไกในการควบคุมและติดตามผลงานของฝ่ายบริหาร (อุษณา ภัทรมนตรี, 2558)

2. การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ: ประธานคณะกรรมการตรวจสอบและกรรมการตรวจสอบในทีมงานสามารถทำหน้าที่ 2 ด้านคือ ด้านประสิทธิภาพการทำงานมุ่งเน้นวัดเรื่องต้นทุนและเวลาในการทำงาน และด้านประสิทธิผลของงานมุ่งเน้นวัดเรื่องผลงานที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและมีปริมาณ

ตามเป้าหมายที่กิจการกำหนด (Baum, Locke, & Smith, 2001; ประยงค์ มีใจซื่อ, 2548; สมใจ ลักษณะ, 2543) การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวทางปฏิบัติที่ดีจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2542) คือ (1) สอบทานให้บริษัทมีการรายงานทางการเงินอย่างถูกต้องและเปิดเผยอย่างเพียงพอ (2) สอบทานให้บริษัทมีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิผล (3) สอบทานการปฏิบัติของบริษัทให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท (4) พิจารณาคัดเลือกและเสนอแต่งตั้งผู้สอบบัญชีบริษัทรวมถึงพิจารณาเสนอค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี (5) พิจารณาเปิดเผยข้อมูลบริษัทในกรณีที่เกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ให้ถูกต้องและครบถ้วน (6) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมายและคณะกรรมการตรวจสอบเห็นชอบ (7) จัดทำรายงานกิจกรรมของคณะกรรมการตรวจสอบโดยเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีบริษัทซึ่งลงนามโดยประธานกรรมการตรวจสอบ

3. ความสามารถในการปฏิบัติงาน : เป็นความสามารถในการพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น และความสามารถในการประสานพลังการทำงานจากผู้อื่นให้มาทำงานร่วมกันหรือมาส่งเสริมการทำงานของตนให้บรรลุด้าน ประยงค์ มีใจซื่อ (2548) วิเคราะห์บุคคลที่มีความสำเร็จในงาน ต้องมีความสามารถ 4 ประการ คือ (1) จะต้องมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย (2) จะต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่อง (3) จะต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้ความคิด และ (4) จะต้องมีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตส่วนตัว นอกจากนี้ผลการสำรวจของนักวิชาการต่างประเทศในการเปรียบเทียบสำหรับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการเงินการบัญชีพบว่าบริษัทที่รายงานทางการเงินไม่มีปัญหานั้นเปอร์เซ็นต์ที่มีคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการเงินการบัญชีสูงกว่าบริษัทที่มีรายงานทางการเงินมีปัญหา (Dorothy & Raghunandan, 1996)

4. ความเป็นอิสระ: เป็นข้อกำหนดเชิงโครงสร้างที่สำคัญในกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลในวิสัยทัศน์ นโยบาย และการต้องมีความเป็นอิสระทั้งกายและใจ ซึ่งสำคัญและวัดยากแต่หากผู้มีความอิสระทางใจสูงก่อให้กระบวนการแห่งความอิสระสมบูรณ์ขึ้น เนื่องจากต้องมีการคิดไตร่ตรองถึงความอิสระที่ส่งผลต่อวิจารณญาณในการปฏิบัติหน้าที่ และ Scarbrough, Dasaratha และ Raghunanadan (1998) พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วยคณะกรรมการอิสระจากภายนอกทั้งหมดมีแนวโน้มที่จะประชุมกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในบ่อยและสอบทานแผนและผลการตรวจสอบภายในมากกว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีสมาชิกมาจากบุคคลภายในบริษัทร่วม

5. การตรวจสอบภายใน : การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ผู้บริหารไม่สามารถควบคุมดูแลรายละเอียดการปฏิบัติงานของหน่วยงานได้ทั่วถึง การตรวจสอบภายในจึงมีบทบาทเป็นเครื่องมือของผู้บริหาร ในการตรวจสอบและมีมาตรการควบคุมให้มีประสิทธิภาพ (Faud, 2005) คณะกรรมการตรวจสอบควรมีการประเมินผู้ตรวจสอบภายในเพื่อให้ทราบข้อมูลเป็นอย่างดี สำหรับการวัดผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในควร

กำหนดและนำมาใช้เพื่อสามารถสนับสนุนคณะกรรมการตรวจสอบรวมทั้งเพิ่มมูลค่าให้แก่บริษัท (สุวิมล กุลาเลิศและคนอื่นๆ, 2549)

6. การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน: แนวทางการบริหารความเสี่ยง COSO – ERM 8 องค์ประกอบ คือ (จันทนา สาขากรและคนอื่นๆ , 2548; อุษณา ภัทรมนตรี, 2555) (1) สภาพแวดล้อมภายใน (2) การกำหนดวัตถุประสงค์ (3) การระบุเหตุการณ์ (4) การประเมินความเสี่ยง (5) การตอบสนองความเสี่ยง (6) กิจกรรมการควบคุม (7) สารสนเทศและการสื่อสาร และ (8) การติดตามผล โดย Sir Sydney Lipworth Qc กล่าวว่าการบริหารความเสี่ยงเพิ่มบทบาทและความสำคัญในรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบเมื่อเป็นบริษัทที่มีการกำกับดูแลที่ดี (Anonymous, 1997)

7. ภาวะผู้นำ : แนวคิดเรื่องรูปแบบของผู้นำมาประยุกต์ใช้กับประธานคณะกรรมการตรวจสอบได้คือภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ (Bass, 1985) เนื่องจากเป็นคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระทำงานเป็นทีม และงานส่งผลถึงความน่าเชื่อถือของบริษัท ดังนั้นประธานต้องเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตาม เป็นแบบอย่างให้สมาชิกมีความรู้สึกไว้วางใจ ยินดี จงรักภักดีและนับถือทำให้สมาชิกกลายเป็นผู้มีศักยภาพ เป็นนักพัฒนา โดยการเปลี่ยนแปลงความพยายามของสมาชิกให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง

8. การสื่อสาร: ความสามารถในการรับรู้ข่าวสาร สร้างให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดการพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์และบริการ (Kessels, 2001) การสื่อสารต่อบุคคลภายนอกมีความสำคัญเพราะเป็นแหล่งข้อมูลจากปัจจัยภายนอก เช่น ลูกค้า ซัพพลายเออร์ เกี่ยวกับคุณภาพ ราคา และการส่งมอบ เพื่อให้ทราบรสนิยมและความต้องการของลูกค้าเกี่ยวกับสินค้าและบริการ หรือการสื่อสารกับผู้กำกับดูแล นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ และบุคคลภายนอกอื่น (ศนิพร จันทรสถาพร , 2546)

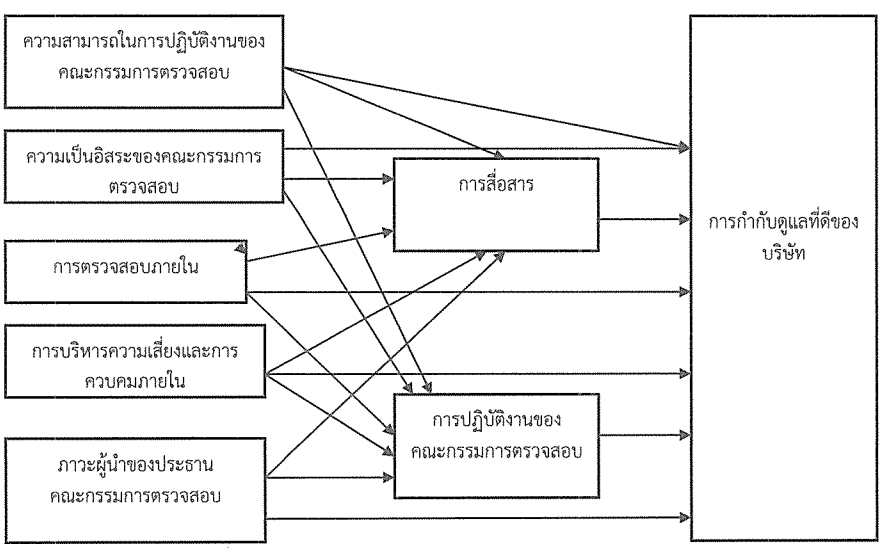

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยแบบผสมรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักในรูปแบบการวิจัยเชิงฝังตัวแบบเกิดขึ้นพร้อมกัน ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพอธิบายความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ ดังนั้นองค์ประกอบเชิงคุณภาพจึงถูกฝังอยู่ในการออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ มีขั้นตอนดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกใช้การลดทอนข้อมูล และการวิเคราะห์สรุปอุปนัย ข้อมูลจากคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อยืนยันความเหมาะสมในการนำกรอบแนวความคิดที่พัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและการศึกษาที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการวิจัยกับคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อรับทราบมุมมอง แนวคิด ความหมาย และแนวทางการวัดตัวแปร

2. การวิจัยเชิงปริมาณโดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เป็นการวิจัยแบบสำรวจ เก็บข้อมูลในสนามแบบตัดขวางเพียงครั้งเดียวเพื่อวิจัยในพื้นที่ขนาดใหญ่ และบรรยายลักษณะความเป็นไปหรือความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นหน่วยวิเคราะห์ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544, หน้า 147 – 148)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

โมเดลสมการโครงสร้างที่ปรับใหม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาเห็นว่าค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่วิเคราะห์ได้สามารถยอมรับได้ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลตามทฤษฎีสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าสถิติไค-สแควร์ (x^2) มีค่าเท่ากับ 24.95 องศาอิสระ (*df*) มีค่าเท่ากับ 18 ค่า *p-value* มีค่าเท่ากับ 0.126 ผ่านเกณฑ์ คือ ต้องมากกว่า .05 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (x^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.386 ผ่านเกณฑ์ คือ ต้องมีค่าน้อยกว่า 2 เมื่อพิจารณาค่าความสอดคล้องจากดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (*GFI*) มีค่าเท่ากับ 0.990 ผ่านเกณฑ์ คือ ต้องมีค่ามากกว่า 0.9 ค่า AGFI มีค่าเท่ากับ 0.950 ผ่านเกณฑ์ คือ ต้องมีค่ามากกว่า 0.9 และค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.032 ผ่านเกณฑ์ คือ ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05

1. ผลการวิเคราะห์ในส่วนของโมเดลการวัดของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น หลังการปรับแสดงองค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำกับดูแลที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.1 ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรแฝงความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ตัวแปรแฝงการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ตัวแปรแฝงความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ ตัวแปรแฝงการตรวจสอบภายใน และตัวแปรแฝงภาวะผู้นำของคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งทุกตัวแปรมีผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างแต่ละตัวแปรพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 1.000

1.2 ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ภายในกับตัวแปรแฝงภายในจากการพิจารณาค่าสัมประสิทธ์เส้น

ทางของตัวแปรสังเกตได้ภายในกับตัวแปรแฝงภายในการสื่อสาร ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 1.000

จากการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรสังเกตได้ภายในกับตัวแปรแฝงภายในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ตัวแปรองค์ประกอบที่สามารถอธิบายตัวแปรการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ได้มากที่สุด คือ มิติด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินให้มีความถูกต้อง มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.986 รองลงมา คือ มิติด้านการดูแลระบบการควบคุมภายในให้มีความน่าเชื่อถือ มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.951 และน้อยที่สุด คือ มิติด้านการดูแลการปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.932

จากการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรสังเกตได้ภายในกับตัวแปรแฝงภายในการกำกับดูแลที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างพบว่า ตัวแปรองค์ประกอบที่สามารถอธิบายตัวแปรการกำกับดูแลที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้มากที่สุดคือ มิติความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.994 รองลงมา คือ การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.853 การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.826 และน้อยที่สุด คือ สิทธิของผู้ถือหุ้นและการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างสม่ำเสมอ มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.813

2. ผลการวิเคราะห์ในส่วนของโครงสร้างของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นแสดงองค์ประกอบของปัจจัยความสำเร็จของคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ส่งผลให้เกิดการกำกับดูแลที่ดี

2.1 สัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรปัจจัยภาวะผู้นำของประธานคณะกรรมการตรวจสอบต่อการสื่อสาร มีค่ามากที่สุด โดยมีค่าเท่ากับ 0.533 รองลงมาคือ สัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรปัจจัยภาวะผู้นำของประธานคณะกรรมการตรวจสอบต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ มีค่าเท่ากับ 0.445 และ สัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรปัจจัยความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ ต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ มีค่าน้อยที่สุดเท่ากับ 0.018

2.2 สัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรปัจจัยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ต่อการกำกับดูแลที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีค่ามากที่สุด โดยมีค่าเท่ากับ 0.633 รองลงมาคือ เมื่อพิจารณาค่า R^2 พบว่า (1) ตัวแปรการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบถูกอธิบายด้วยตัวแปรภาวะผู้นำของประธานคณะกรรมการตรวจสอบ ตัวแปรความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ และ การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในได้ร้อยละ 91.10 (2) ตัวแปรการสื่อสารถูกอธิบายด้วยตัวแปรภาวะผู้นำของประธานคณะกรรมการตรวจสอบ การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในและ การตรวจสอบภายในได้ร้อยละ 82.10 (3) ตัวแปรการกำกับดูแลที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยถูกอธิบายด้วยตัวแปรการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัวแปรการสื่อสาร และตัวแปรความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ ได้ร้อยละ 84.50

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 พบว่า ความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.174 ดังนั้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 พบว่า การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.416 ดังนั้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 พบว่า การตรวจสอบภายในไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ - 0.013 ดังนั้น ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 พบว่า ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.018 ดังนั้น ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 พบว่า ภาวะผู้นำของคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.445 ดังนั้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 6 พบว่า ความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบไม่ส่งผลต่อการสื่อสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ – 0.046 ดังนั้น ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 7 พบว่า การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการสื่อสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.171 ดังนั้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 8 พบว่า การตรวจสอบภายในมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการสื่อสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.382 ดังนั้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 9 พบว่า ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบไม่ส่งผลต่อการสื่อสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ – 0.085 ดังนั้น ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 10 พบว่า ภาวะผู้นำของคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการสื่อสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.533 ดังนั้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 11 พบว่า ความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบไม่ส่งผลต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ - 0.038 ดังนั้น ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 12 พบว่า การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในไม่ส่งผลต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ - 0.002 ดังนั้น ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 13 พบว่า การตรวจสอบภายในไม่ส่งผลต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ - 0.078 ดังนั้น ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 14 พบว่า ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.349 ดังนั้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 15 พบว่า ภาวะผู้นำของคณะกรรมการตรวจสอบไม่ส่งผลต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ - 0.016 ดังนั้น ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 16 พบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.633 ดังนั้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 17 พบว่า การสื่อสารมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.101 ดังนั้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การอภิปรายผล

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

1. ภาวะผู้นำของคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลทางบวกต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.445 ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบของผู้นำซึ่งมาประยุกต์ใช้กับประธานคณะกรรมการตรวจสอบได้คือภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ (Bass, 1985)

2. การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในมีอิทธิพลทางบวกต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.416 ซึ่งการบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้นและดูแลรักษาผลประโยชน์ของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น Sir Sydney Lipworth Qc กล่าวว่าการบริหารความเสี่ยงเพิ่มบทบาทและความสำคัญในรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบเมื่อเป็นบริษัทที่มีการกำกับดูแลที่ดี การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในนั้นคณะกรรมการตรวจสอบต้องกำกับดูแลความเสี่ยงของบริษัท ประเมินความเสี่ยงของบริษัทตลอดจน

ติดตามว่าบริษัทมีความเพียงพอและประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในอย่างสม่ำเสมอ (Anonymous, 1997)

3. ความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลทางบวกต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.174 คณะกรรมการตรวจสอบต้องมีทักษะทางด้านความคิด และทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์เพราะเป็นผู้ปฏิบัติงานในระดับที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ดูแลให้บริษัทบรรลุวัตถุประสงค์ ปัจจัยที่เพิ่มความสามารถในการทำงานมีปัจจัยที่สำคัญเป็นจำนวนมาก (ประยงค์ มีใจซื่อ, 2548; ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล, 2549) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสาร

1. ภาวะผู้นำของคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลทางบวกต่อการสื่อสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.533 ประกอบด้วย การปฏิบัติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ร่วมงาน การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การใช้ให้ผู้ร่วมงานเห็นเรื่องความไว้วางใจ เอาชนะอุปสรรคต่างๆ ได้ การแนะนำและสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานได้รับการอบรมเพิ่มเติมความรู้ให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ การปฏิบัติตนให้เห็นถึงความตั้งใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ การโน้มน้าวให้ผู้ร่วมงานทุ่มเทงานเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ การเป็นผู้ที่สามารถวิเคราะห์ความเหมาะสมของข้อสันนิษฐานของปัญหา

2. การตรวจสอบภายในมีอิทธิพลทางบวกต่อการสื่อสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.382 ประกอบด้วย การสอบทานปัจจัยความเสี่ยงที่สำคัญ การตรวจสอบในเรื่องความขัดแย้งทางผลประโยชน์ การตรวจติดตามผลตามข้อเสนอแนะที่ปรากฏในรายงานการตรวจสอบ การช่วยคณะกรรมการตรวจสอบในการตรวจสอบหรือสอบทานงบการเงิน การรายงานเกี่ยวกับการควบคุมภายใน การประสานงานกับคณะกรรมการตรวจสอบ การอธิบายหรือช่วยเหลือในการอบรมให้พนักงานเข้าใจเรื่อง Code of Conduct

3. การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน มีอิทธิพลทางบวกต่อการสื่อสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.171 ประกอบด้วย การสอบทานรวมทั้งติดตามผลหากพบข้อบกพร่องของระบบการควบคุมด้านการดำเนินงาน การออกไปสังเกตการณ์และตรวจสอบในสถานที่ปฏิบัติงานจริง ผู้สอบบัญชีภายนอกได้รายงานถึงข้อบกพร่องของการควบคุมหลักๆ การสอบทานปัจจัยความเสี่ยงของธุรกิจที่สำคัญ การเสนอให้ฝ่ายจัดการดำเนินการจัดการกับความเสี่ยงในกรณีที่มีความซับซ้อนของระบบทางการเงิน การพิจารณาทบทวนและติดตามความเพียงพอของระบบการบริหารความเสี่ยง การเสนอให้บริษัทได้กำหนดหลักเกณฑ์ของตัววัดในด้านผลกระทบ และตัววัดโอกาสที่จะเกิดขึ้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำกับดูแลที่ดีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1. การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ มีอิทธิพลต่อการกำกับดูแลที่ดีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า

สัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.633 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Moussa (2000) ว่า การวิเคราะห์ของบริษัทนั้นจะต้องมุ่งไปยังประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะทำให้ทราบถึงระดับความสามารถของบริษัทและบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหรือเป็นสาเหตุที่ทำให้การปฏิบัติงานของบริษัทและบุคลากรอยู่ในระดับเช่นนั้น ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการปฏิบัติงาน

2. ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลต่อการกำกับดูแลที่ดีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.349 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Raghunanadan, William & Dasaratha (2001)

3. การสื่อสาร มีอิทธิพลต่อการกำกับดูแลที่ดีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.101 ประกอบด้วย คณะกรรมการตรวจสอบได้รับสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเหมาะสม ชัดเจนและทันกาล ด้านการเงิน การบัญชี การพนักงาน รวมทั้งสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ระบบสารสนเทศของบริษัทมีพื้นฐานหรือเชื่อมโยงกับแผนกลยุทธ์ แผนระยะยาว แผนประจำปี และแผนปฏิบัติการต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับปัจจัยที่สนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อให้การทำงานสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งจะส่งผลอีกทางหนึ่งให้บริษัทเกิดการกำกับดูแลที่ดี สำหรับบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับโครงสร้างของการจัดองค์กรที่จัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อส่งผลให้ภาพลักษณ์ขององค์กรเกิดการกำกับดูแลที่ดีเพื่อทำให้เกิดความน่าเชื่อถือกับนักลงทุนทั้งต่างชาติและในประเทศไทย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของประธานคณะกรรมการตรวจสอบ ต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและดูแลสมาชิกให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้สมาชิกไว้วางใจ ยินดี จงรักภักดีและนับถือ และเป็นผู้มีศักยภาพ นักพัฒนา โดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของสมาชิกให้สูงกว่าความพยายามที่คาดหวัง โน้มน้าวให้ผู้ร่วมงานทุ่มเททำงานให้ประสบผลสำเร็จ ประธานคณะกรรมการตรวจสอบจึงควรมีลักษณะเป็นผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ

2. การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในเป็นส่วนหนึ่งของการกำกับดูแลที่ดี ดังนั้นนโยบายด้านความเสี่ยงโดยรวมขององค์กรต้องได้รับการพัฒนาด้วยความรอบคอบ ต้องมีบุคคลที่เหมาะสมเพื่อให้ครอบคลุมทุกด้านในการปฏิบัติงานทั้งองค์กร ทั้งด้านกฎหมาย ด้านเทคนิค และด้านการกำกับดูแลที่เหมาะสม

3. การตรวจสอบภายในคณะกรรมการตรวจสอบต้องติดตามผู้ตรวจสอบเพื่อให้ความเห็น ข้อมูล การสนับสนุน และความรู้ที่ตรงตามหลักการและต้องให้การรับรองและการสอดส่องดูแลผู้ตรวจสอบภายใน

4. ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบต้องปฏิบัติตามประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่องคุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ พ.ศ. 2551 ต้องแสดงความเห็นหรือรายงานอย่างเสรีตามภารกิจที่ได้รับโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือตำแหน่งหน้าที่

5. ความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบหน้าที่ที่สำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบ ได้แก่ สอบทานให้บริษัทมีการรายงานทางการเงินอย่างถูกต้องและเปิดเผยอย่างเพียงพอ สอบทานการปฏิบัติของบริษัทให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ฯ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัทสอบทานให้บริษัทมีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ทำการศึกษาถึงปัจจัยอื่นที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ เช่น การจัดโครงสร้างขององค์กร โครงสร้างของเงินลงทุน ผลการดำเนินงาน หรือค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจ เป็นต้น

2. การนำรูปแบบจำลองที่ได้สำหรับปัจจัยความสำเร็จของคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ส่งผลให้เกิดการกำกับดูแลที่ดีไปใช้กับผู้ตรวจสอบภายในผู้บริหารระดับอื่นๆ หรือใช้กับผู้บริหารในธุรกิจต่างๆ ที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อทดสอบว่ารูปแบบจำลองดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับธุรกิจประเภทอื่นๆ ได้หรือไม่ เช่นไร

เอกสารอ้างอิง

จันทนา สาขากร, นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ, และศิลปพร ศรีจั่นเพชร.(2548). *การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน.(พิมพ์ครั้งที่ 1)* . กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ที พี เอ็น เพรส

เจริญ เจษฎาวัลย์. (2543) . *กระบวนการกำกับกิจการที่ดีเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ.* หน่วยที่ 1 (พิมพ์ครั้งที่ 1) .หน้า 1 – 36 กรุงเทพมหานคร

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2542). การปรับปรุงประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่องคุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบและข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียน พ. ศ. 2542.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2542). แนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ (บจ/ร 25 – 00) ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2542 ฝ่ายบริษัทจดทะเบียน

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2544). รายงานการกำกับดูแลกิจการ. กรุงเทพมหานคร.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2549). หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียน พ.ศ. 2549 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2551). ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่องคุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ พ. ศ. 2551.

ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล. (2549). *การค้นหาและวิเคราะห์เจาะลึก Competency ภาคปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ. เอช อาร์ เซนเตอร์.

ประยงค์ มีใจซื่อ. (2548). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน : กรณีศึกษาอุตสาหกรรมการบริการด้านโทรคมนาคมและการสื่อสารไทย.* ดุษฎีนิพนธ์ .มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ศนิพร จันทรสถาพร. (2546). *ปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิผลในการกำกับดูแลกิจการ : มุมมองของผู้ตรวจสอบภายใน.* วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์.* กรุงเทพฯ: เฟื่องฟ้าพริ้นติ้ง.

สุวิมล กุลาเลิศและทีมงาน.(2549). *คู่มือปฏิบัติสำหรับผู้ตรวจสอบภายใน และกรรมการตรวจสอบเพื่อการกำกับดูแลที่ดี.* กรุงเทพมหานคร : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อุษณา ภัทรมนตรี. (2555). *การตรวจสอบภายในสมัยใหม่ แนวคิดและกรณีศึกษา.* กทม. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Anonymous . (1994).The Importance of leadership . *The International Journal of Bank Marketting, 12,*23 – 25 . Retrieved January 24, 2005 , from http: //proquest.umi. Com. pqdweb?

Bass B. M. (1985). *Leadership and Performance beyond Expectations.* New York : Free Press

Jensen, M.C., & Meckling, W.H. (1976) Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Cost, and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics, 3*, 305 – 360.

Kessels, J. W. M. (2001). Learning in Organizations: A Corporate Curriculum for The Knowledge Economy. *Futures,.33*(6), 497-506.